

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 428/2020
14.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бате Цветковића, председника већа, Драгана Аћимовића, Мирољуба Томића, Јасмине Васовић и Биљане Синановић, чланова већа, са саветником Олгицом Козлов, записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА и др, због кривичног дела отмица из члана 134. став 1. у вези члана 33. Кривичног законика, одлучујући о захтевима за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Момчила Ковачевића и браниоца окривљеног ББ, адвоката Станимира Ђурића, поднетим против правноснажних пресуда Апелационог суда у Нишу Кж1 683/18 од 17.01.2019. године и Апелационог суда у Нишу Кж3 10/2019 од 15.10.2019. године, у седници већа одржаној 14.07.2020. године, већином гласова је, донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА и захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног ББ, поднети против правноснажних пресуда Апелационог суда у Нишу Кж1 683/18 од 17.01.2019. године и Апелационог суда у Нишу Кж3 10/2019 од 15.10.2019. године, у односу на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) и члана 439. тачка 1) Законика о кривичном поступку.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Нишу К 18/17 од 26.04.2018. године, на основу члана 422. став 1. тачка 3) ЗКП одбијена је оптужба против окривљених АА и ББ због наступања апсолутне застарелости кривичног прогона везано за кривично дело противправно лишење слободе из члана 132. став 1. у вези члана 33. КЗ. Трошкови кривичног поступка су пали на терет буџетских средстава суда а оштећени ВВ упућен је на парницу ради остварења имовинскоправног захтева.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Кж1 683/18 од 17.01.2019. године усвојена је жалба Вишег јавног тужиоца у Нишу и преиначена пресуда Вишег суда у Нишу К 18/17 од 26.04.2018. године тако што су окривљени АА и окривљени ББ оглашени кривим да су као саизвршиоци извршили кривично дело отмице из члана 134. став 1. у вези члана 33. КЗ и осуђени на казне затвора у трајању од по једне године и шест месеци у коју казну је окривљеном ББ урачунато време проведено у притвору од 16.06.2013. до 17.06.2013. године, а окривљеном АА време проведено у екстрадиционом притвору од 09.10.2014. године до 12.04.2015. године и у притвору од 12.04.2015. године до 17.07.2015. године. Трошкови кривичног поступка су пали на

терет окривљених а о њиховој висини ће бити одлучено посебним решењем. Оштећени ВВ је ради остварења имовинскоправног захтева упућен на парницу, а предлог Вишег јавног тужиоца у Нишу да се окривљени у складу са одредбом члана 91. и члана 92. КЗ обавезу да плате новчани износ који одговара вредности имовине прибављене извршењем кривичног дела је одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Нишу КжЗ 10/2019 од 15.10.2019. године одбијене су, као неосноване, жалбе: заједничког браниоца окривљених АА и ББ, адвоката Станимира Ђурића и браниоца окривљеног АА, адвоката Момчила Ковачевића и потврђена пресуда Апелационог суда у Нишу Кж1 683/18 од 17.01.2019. године.

Против наведених правноснажних пресуда, Апелационог суда у Нишу Кж1 683/18 од 17.01.2019. године и Апелационог суда у Нишу КжЗ 10/2019 од 15.10.2019. године, захтев за заштиту законитости су поднели:

- бранилац окривљеног АА, адвокат Момчило Ковачевић због повреде закона из члана 438. став 2. тачка 1) и члана 439. тачка 1) и тачка 3) ЗКП, уз предлог Врховном касационом суду да усвоји поднети захтев и укине побијане пресуде, те предмет врати Апелационом суду на поновни поступак и одлуку или да исте преиначи тако што ће окривљеног АА ослободити од оптужбе, јер дело за које је оптужен није кривично дело или одбити оптужбу;

- бранилац окривљеног ББ, адвокат Станимир Ђурић, због повреде закона из члана 438. став 2. тачка 1) и тачка 3) ЗКП, уз предлог Врховном касационом суду да „укине пресуду Апелационог суда у Нишу КжЗ 10/2019 од 15.10.2019. године те да предмет врати првостепеном Апелационом суду на поновни поступак али новом већу“.

Врховни касациони суд је доставио примерке захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених Републичком јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку и у седници већа, коју је одржао без обавештења Републичког јавног тужиоца и бранилаца окривљених, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета са одлукама против којих су захтеви за заштиту законитости поднети, па је нашао:

Захтеви за заштиту законитости су неосновани.

Поднетим захтевима бранилаца окривљених, адвоката Момчила Ковачевића и адвоката Станимира Ђурића се указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, уз образложење да се побијане правноснажне пресуде заснивају на „недозвољеном доказу“ - исказу сведока оштећеног ВВ који је саслушан у истрази без присуства браниоца - противно одредби члана 168. тада важећег ЗКП којом је прописана обавеза суда да о саслушању сведока обавести браниоца и окривљеног, што суд у конкретном случају није учинио, а по ставу одбране тек када су бранилац и окривљени уредно обавештени о наведеној процесној радњи - саслушању оштећеног, они сами процењују и одлучују да ли ће истој присуствовати или не. Како се оштећени ВВ никада није појавио пред судом - на главном претресу, осим када је саслушан у истрази „у тајности“ одбрана се противила читању његовог

исказа на главном претресу. Иста повреда је учињена и у потупку пред Апелационим судом у Нишу приликом доношења пресуде Кж1 683/18 од 17.01.2019. године јер је исказ сведока оштећеног ВВ читан иако за то није било сагласности странака.

Врховни касациони суд изнете наводе, бранилаца окривљених, оцењује као неосноване из следећих разлога:

Одредбом члана 604. став 1. Законика о кривичном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 35/2019) прописано је да ће се законитост радњи предузетих пре почетка примене овог законика оцењивати по одредбама Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“, број 70/01 и 68/02 и „Службени гласник РС“, број 58/04, 85/05 ... и 76/10).

Дакле, законитост предузетих радњи пре почетка примене овог закона оцењиваће се по одредбама Законика о кривичном поступку који је важио у време предузимања процесних радњи.

Одредбом члана 251. став 4. и 5. ЗКП („Службени гласник РС“, број 58/2004) прописано је да саслушању сведока могу да присуствују тужилац, окривљени и бранилац, а оштећени само када је вероватно да сведок неће доћи на главни претрес, те да је истражни судија дужан да на погодан начин обавести тужиоце, браниоце, оштећеног и окривљеног о времену и месту извршења истражних радњи којима они могу присуствовати, осим кад постоји опасност од одлагања. Ако окривљени има браниоца, истражни судија ће, по правилу, обавештавати само браниоца. Ако је окривљени у притвору, а истражна радња се предузима ван седишта суда, истражни судија ће одлучити да ли је потребно присуство окривљеног“.

Из списка предмета произлази да је пред истражним судијом ранијег Окружног суда 04.09.2007. године саслушан сведок оштећени ВВ (у смислу члана 96-109 ЗКП) у присуству пуномоћника оштећеног адвоката Ратка Зечевића; а да о том саслушању није био обавештен бранилац; да је на главном претресу одржаном пред Вишим судом у Нишу 16.04.2018. године у присуству окривљених АА и ББ и њихових бранилаца Дубравке Лазаревић и Станимира Ђокића прочитан исказ сведока оштећеног ВВ дат „у поступку К број 193/14“, будући да је оштећени био недоступан суду, да су на читање исказа оштећеног ВВ браниоци окривљених приговарали, те да је Апелациони суд у Нишу на одржаном претресу - у смислу члана 450. став 2. ЗКП, извршио увид у записник о испитивању сведока оштећеног ВВ од 04.09.2007. године налазећи да сагласност окривљених и њихових бранилаца за такво поступање суда није неопходно већ само изјашњење странака о предлогу са којим се тужилац сагласио.

Полазећи од напред наведеног Врховни касациони суд налази да стоји чињеница да је истражни судија тада Окружног суда у Нишу сведока оштећеног ВВ 04.09.2007. године саслушао супротно одредби члана 251. став 5. тада важећег ЗКП јер није на погодан начин обавестио окривљене и њихове браниоце о времену и месту извршења процесне радње саслушања оштећеног ВВ, али наведена повреда не представља апсолутно битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП с обзиром да би, имајући у виду друге изведене доказе, очигледно и без тог доказа била донета иста пресуда.

Наиме, чињенична утврђења да су окривљени присилно одвели оштећеног ВВ, противно његовој вољи суд је засновао на исказима сведока ГГ (који је видео како један од окривљених насилно гура у аутомобил оштећеног док окривљени таквом поступању пружа отпор) те на основу исказа сведока ДД (који је чуо запомагање и видео оштећеног на задњем седишту возила док га је ту држао један од окривљених); чињенична утврђења да је оштећени након насилног одвођења задржан у селу ... где су га окривљени физички злостављали суд је засновао на исказима сведока ЋЋ и ЕЕ (који због упућених претњи од стране окривљених нису смели да пријаве догађај полицији); док су одлучне чињенице да су окривљени силу и претњу предузели у намери да оштећеног ВВ принуде да потпише уговор о продаји своје породичне куће супрузи окривљеног АА утврдили на основу налаза и мишљења вештака судскомедицинске струке др Радована Карацића (којим су констатоване повреде код оштећеног) док су чињенице везане за околности уговора су утврђене на основу исказа сведока ЖЖ (који је сведочио да није дошло до примопредаје новца) те сведока ЗЗ и ИИ (они нису видели да су окривљени у кафани, у којој су дошли након овере уговора предали новац оштећеном).

Дакле, Врховни касациони суд, полазећи од напред изнетог налази да побијане пресуде нису донете уз битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, а супротни наводи у захтевима бранилаца окривљеног, адвоката Момчила Ковачевића и адвоката Станимира Ђурића, су оцењени као неосновани.

Такође, поднетим захтевима бранилаца окривљених се указује и на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП уз образложење да су окривљени АА и ББ осуђени за дело које није кривично дело јер у њиховим радњама нема елемената кривичног дела које му је стављено на терет оптужним актом и за која су осуђени. Наиме, одбрана налази да у радњама окривљених нема прибављања противправне имовинске користи јер су окривљени имали потраживање према оштећеном, које ни до данас није намирено. Умишљај окривљених није био у правцу извршења овог кривичног дела већ само у циљу да поврате свој дати новац.

Врховни касациони суд је и ове наводе изнете у захтевима бранилаца окривљених оценио као неосноване.

Одредбом члана 134. став 1. Кривичног законика прописано је да кривично дело отмица чини ко силом, претњом, обманом или на други начин одведе или задржи неко лице у намери да од њега или другог лица изнуди новац или какву другу имовинску корист или да њега или кога другог принуди да нешто учини, не учини или трпи.

Дакле, кривично дело отмица из члана 134. став 1. КЗ карактерише побуда извршења у смислу да се одвођење или задржавање неког лица врши са намером да се од њега или неког другог лица изнуди новац или нека друга корист или да се то или друго лице принуди да нешто учини, не учини или трпи. Дакле, разликује се користољубива отмица и отмица ради принуде. У конкретном случају окривљени су применом физичке силе, задавањем удараца по глави и телу, оштећеног ВВ одвели и задржали у селу ... противно вољи оштећеног, све у намери да га принуде да потпише уговор о продаји породичне куће у ... супрузи окривљеног АА за износ од 50.000 евра, претећи оштећеном да ће га држати затвореног док не пристане, дакле са тачно одређеним циљем, што је све довело до тога да је оштећени у канцеларији адвоката

ЖЖ, у ... потписао наведени уговор о продаји породичне куће у ..., без предаје новца оштећеном чиме су, остварена обележја предметног кривичног дела отмица ради принуде.

Из наведених разлога супротни наводи у захтевима бранилаца окривљених којима се указује да код окривљених није постојала користољубива намера, не утиче на правну квалификацију кривичног дела, јер су окривљени управо описаним радњама применом принуде са тачно одређеним циљем који се односи на потписивање уговора о продаји породичне куће супрузи окривљеног АА извршили предметно кривично дело томица из члана 134. став 1. Кривичног законика, за које су и оглашени кривим.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредаба члана 30. став 1. Закона о уређењу судова, применом члана 491. став 1. ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде

Записничар-саветник,
Олгица Козлов, с.р.

Председник већа-судија,
Бата Цветковић, с.р,

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић